

KOMPETANSEPLAN

for ressurspsykepleiere innen palliasjon og kreftomsorg,
Agder

Overordnet målsetting

Hovedmålet er å bidra til at ressursykepleier har kunnskap, ferdigheter og holdninger som gjør henne/ham i stand til å utføre og stimulere til bedre kvalitet innen palliasjon og kreftomsorg ved egen arbeidsplass. Dette gjennom planmessig kompetanseheving, klinisk virksomhet, samhandling og systemarbeid.

Kompetanseplanen sees i sammenheng med gjeldende intensjonsavtale og funksjonsbeskrivelse.

Kompetansenivå

Ressursykepleierne skal ha kompetanse tilsvarende nivå B beskrevet i Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon i kreftomsorgen [Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for palliasjon i kreftomsorgen, vedlegg 2](#).

Nye ressursykepleiere som ikke har videreutdanning i kreftomsorg eller palliasjon, anbefales å delta på aktuelle kurs med kompetansenivå tilsvarende nivå B i det første året de er ressursykepleiere. De vil også få tilbud om å delta på introduksjonskurs innen grunnleggende palliasjon det første året de er ressursykepleier.

KOMPETANSEKRAV NIVÅ B

Sykepleiere som gir behandling og pleie til kreftpasienter i palliativ fase skal forstå, ha erfaringskunnskap og handlingskompetanse med hensyn til:

- kreftsykdommer og ulike behandlingsformer for kreft, samt ha grunnleggende kunnskaper om andre aktuelle pasientgrupper (f.eks. geriatri og nevrologi)
- palliasjon som fagfelt
- konsekvenser av sykdom og behandling for pasient og pårørende
- rådgivning og veiledning til pasienter og pårørende og kolleger på eget arbeidssted
- barn som pårørende og relevante systemer for å ivareta sårbare grupper/personer
- systematisk symptomkartlegging, observasjon og evaluering
- smertebehandling og annen symptomlindrende behandling
- ivaretagelse av døende, inkludert diagnostisering av når pasienten er døende
- sykepleierens rolle i tverrfaglig samarbeid
- kommunikasjon med alvorlig syke pasienter og deres pårørende
- reaksjoner på alvorlig sykdom
- etiske vurderinger i forbindelse med alvorlig sykdom og livets avslutning
- systemkunnskap – lover, rettigheter og plikter i forhold til palliative pasienter
- betydningen av identitets-, etnisitets- og kulturforståelse i møte med sykdom og lidelse
- ivaretagelse av og støtte til pasienter/pårørende med hensyn til livskvalitet, mestring og bearbeiding av sorg og kriser
- nettverksarbeid og tverretattlig samarbeid
- organisering av det palliative tilbudet
- sykepleierens ansvar for koordinering av tjenestene rundt pasienten
- helsepersonells individuelle ansvar for faglig forsvarlighet

Kompetanseplan for ressursykepleiere innen palliasjon og kreftomsorg, Agder. Oppdatert 2021. Basert på kompetanseplan for ressursykepleiere utarbeidet av Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling (KLB), Helse Sør-Øst.

- å delta i prosjektarbeid innen fagfeltet
- prinsipper for kunnskapsbasert praksis

1. Introduksjonskurs

Mål:

- Ressurssykepleier og hennes/hans leder
  - har felles forståelse av ressurssykepleiers oppgaver og rolle, og hva arbeidsgiver skal legge til rette for
  - kjenner organiseringen av nettverket
  - kjenner tilbud innen kreftomsorg og lindrende behandling i foretaksområdet og hva som kjennetegner fagfeltet
  - er kjent med nettverkets [nettside](#)
- Ressurssykepleier
  - kjenner egen nettverksgruppe
  - er bevisst sin funksjon som ressurssykepleier (egne forventninger)
  - kjenner ESAS som kartleggingsverktøy for de vanligste symptomene ved alvorlig sykdom
  - har grunnleggende kunnskap i å utarbeide og ta i bruk Individuell plan, og ser betydningen av samarbeid på tvers av sektorene
  - er kjent med nettsiden for nettverket (sshf.no) og bruker denne aktivt
  - bruker nettverkets [nettside](#) aktivt

Varighet: Minimum 6 timer. Arrangeres hver 2. år eller ved flere enn 10 nye ressurssykepleiere.

Deltakere: Nye ressurspersoner sammen med sin nærmeste leder.

Undervisningsformer: Forelesninger og metoder hvor ressurssykepleierne deltar aktivt.

2. Hospitering

Det anbefales at nye ressurssykepleiere hospiterer ved en palliativ enhet i løpet av det første året de tiltrer sin rolle. Den enkelte ressurssykepleier må selv sette mål for hospiteringen ut fra egen kompetanse og arbeidsplass.

Mål for hospitering:

- Bedre samhandling mellom 1. og 2. linjetjenesten ved å gi ressurssykepleierne økt kunnskap om hverandres arbeidsfelt og kompetanse
- Bedret kontinuitet og økt faglig kvalitet i tjenestetilbudet til kreftpasienter og pasienter i palliativ fase
- Økt kompetanse gjennom kunnskapsutveksling og innsikt i hverandres arbeid, til pasientens beste
- Bygge faglig nettverk mellom helsepersonell på ulike nivå og mellom ulike yrkesgrupper

Varighet: Sykepleiere i 1.linjetjenesten anbefales å søke sykehusets hospiteringsordning, [Hospitering for kommuneansatte i Agder - Sørlandet sykehus \(sshf.no\)](#). Sykehusansatte kan ta direktekontakt med Lindrende enhet.

Deltakere: Ressurssykepleiere fra både 1. og 2. linjetjenesten.

Kompetanseplan for ressurssykepleiere innen palliasjon og kreftomsorg, Agder. Oppdatert 2021. Basert på kompetanseplan for ressurssykepleiere utarbeidet av Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling (KLB), Helse Sør-Øst.

3. Fagdager og nettverksmøter

Fagdager og nettverksmøter arrangeres for at ressursykepleiere skal bli kjent med andre i nettverket, videreutvikle sine kunnskaper og ferdigheter bla. ved å oppdateres på ny kunnskap innen praktisk palliasjon, samhandling og systemarbeid. Dette for å være i stand til å fylle sin rolle som ressursperson for pasient, pårørende, etterlatte og kolleger.

Innholdet på fagdager og nettverksmøter bør favne tema som gir ressursykepleiere mulighet til å oppnå og videreutvikle en kompetanse tilsvarende nivå B beskrevet i [Nasjonalt handlingsprogram med retningslinjer for palliasjon i kreftomsorgen, vedlegg 2](#).

Lokale nettverksmøter

Alle sykepleiere i kompetansenettverkene i Agder (USHT interkommunalt fagnettverk i øst og vest) er deltakere i ressursykepleiernettverket. Interkommunalt fagnettverk har samlinger 2 ganger i året. Utviklingssentrene for sykehjem og hjemmetjenester i Agder (øst og vest) har ansvar for disse samlingene. De største kommunene i Agder har lokale nettverk i palliasjon og kreftomsorg, for ressursykepleiere i palliasjon og kreftbehandling.

4. Felles årlige fagdager

Mål: At ressursykepleiere

- får presentert siste års arbeid og resultat i nettverket
- blir oppdatert på nyutvikling innen fagfeltet (bl.a. lovverk/endringer, utviklingstrekk, nasjonale/internasjonalt, nye prosedyrer og verktøy)
- får informasjon om pågående prosjekter innen palliasjon i regionen
- får undervisning i aktuelle tema innen palliasjon og kreftomsorg
- styrker samhandlingen mellom de forskjellige kommunene og sykehusene

Varighet: to samlinger per år (min. 6 timer).

Deltakere: Ressursykepleiere. Andre faggrupper og sykepleiere kan inviteres til å delta på en av samlingene.

Undervisningsformer: Varieres mellom forelesninger, gruppearbeid, film, summe grupper osv.

Forslag til tema til årlig fagdag og lokale nettverksmøter:

- Forstoppelse
- Pustebesvær
- Ernæring
- Tretthet
- Munntørrhet/symptomer fra munnen
- Angst/uro/depresjon
- Delir
- Væskebehandling
- Den døende pasient
- Familien – inkludert barn som pårørende
- Sorg, etterlatte arbeid
- Eksistensiell og åndelig omsorg – psykologisk og åndelig lidelse
- Økonomiske støtteordninger
- Fysisk funksjon - rehabilitering / habilitering
- Kommunikasjon

Kompetanseplan for ressursykepleiere innen palliasjon og kreftomsorg, Agder. Oppdatert 2021. Basert på kompetanseplan for ressursykepleiere utarbeidet av Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling (KLB), Helse Sør-Øst.

- Ressurssykepleier som kunnskapsformidler/veileder
- Ethiske vurderinger i forbindelse med respekt, pasientrettigheter, pasientønsker, verdighet, autonomi, eutanasi
- Betydning av alvorlig sykdom for den syke (selvbilde, kroppsbilde, seksualitet)
- Ivaretagelse av hjelperen
- Samhandling
- Smertepumpe

ANBEFALT LITTERATUR:

Bøker:

Kaasa S, Loge JH(red). *Palliasjon*. Nordisk lærebok. 3. utgave. Oslo: Gyldendal Akademisk, 2016.

RETNINGSLINJER OG ANBEFALINGER:

Nasjonalt handlingsprogram for palliasjon i kreftomsorgen. Helsedirektoratet, 2019

<https://www.helsedirektoratet.no/retningslinjer/palliasjon-i-kreftomsorgen-handlingsprogram>

Nasjonale faglige råd for lindrende behandling i livets slutfase. Helsedirektoratet 2018

[Lindrende behandling i livets slutfase - Helsedirektoratet](#)

Palliasjon til barn og unge. Nasjonal faglig retningslinje for palliasjon til barn og unge uavhengig av diagnose. Helsedirektoratet, 2017

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/palliasjon-til-barn-og-unge>

Beslutningsprosesser ved begrensning av livsforlengende behandling. Helsedirektoratet, 2013

<https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/veileder-for-beslutningsprosesser-ved-begrensning-av-livsforlengende-behandling>

Pårørendeveileder: veileder om pårørende i helse- og omsorgstjenesten. Helsedirektoratet, 2019

[Pårørendeveileder - Helsedirektoratet](#)

Livets siste dager - plan for lindring i livets slutfase. Helse-Bergen (2016).

<http://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer/ferdige/livets-siste-dager>

Nasjonale faglige retningslinjer om demens. Helsedirektoratet 2020

[Demens - Helsedirektoratet](#)

Veileder: Forhåndssamtaler på sykehjem. Senter for medisinsk etikk, Universitetet i Oslo [Veileder:](#)

[Forhåndssamtaler på sykehjem - Institutt for helse og samfunn \(uio.no\)](#)

Forhåndssamtale med alvorlig syke geriatriske pasienter og deres pårørende på sykehus. Retningslinje, Oslo Universitetssykehus (2020)

[Forhåndssamtale med alvorlig syke geriatriske pasienter og deres pårørende på sykehus - Helsebiblioteket.no](#)

Nasjonale faglige råd for lindrende behandling i livets slutfase. Helsedirektoratet, 2018.

Kompetanseplan for ressursykepleiere innen palliasjon og kreftomsorg, Agder. Oppdatert 2021. Basert på kompetanseplan for ressursykepleiere utarbeidet av Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling (KLB), Helse Sør-Øst.

<https://helsedirektoratet.no/palliasjon/nasjonale-faglige-rad-for-lindrende-behandling-i-livets-slutfase>

AKTUELLE NETTSIDER:

Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling, Helse Sør-Øst: (Emneområder «Praktisk palliasjon», «Nytt fra palliativ forskning»)

<https://oslo-universitetssykehus.no/palliasjon>

Helsedirektoratet, Palliasjon (lindrende behandling):

Helsebiblioteket: Fagprosedyrer (emneområder kreft, palliasjon)

<http://www.helsebiblioteket.no/fagprosedyrer>

Barns Beste, Nasjonalt kompetansenettverk for barn som pårørende: www.barnsbeste.no

Pårørendeprogrammet: <http://parorendeprogrammet.no/hjem>

Palliasjon og demens for sykepleiere/helsefagarbeidere. E-læringskurs, Nasjonal kompetansetjeneste i aldring og helse, 2018.

<https://www.aldringoghelse.no/e-læring/palliasjon-og-demens/>

Kompetansepakke «Grunnleggende kompetanse i lindrende behandling», Kompetansebroen

<https://www.kompetansebroen.no/lindre/?o=oa>

ANDRE AKTUELLE LÆRINGSRESSURSER (lisensbelagt):

Helsedirektoratet. Opplæringspakke i lindrende behandling og omsorg ved livets slutt. Digital opplæringspakke for helsefagarbeidere.

<https://www.utviklingssenter.no/aktiviteter/kompetans>

Kompetanseplan for ressursykepleiere innen palliasjon og kreftomsorg, Agder. Oppdatert 2021. Basert på kompetanseplan for ressursykepleiere utarbeidet av Regional kompetansetjeneste for lindrende behandling (KLB), Helse Sør-Øst.